

Taşköprizâde Ahmed Efendi'nin *el-Me'âlim fi 'ilmi'l-kelâm* adlı eserinin ilk iki sayfası (Beyazıt Devlet Ktp., Veliyyüddin Efendi, nr. 2149)

Efendi'nin el-Meâlim Adlı Eseri adıyla yüksek lisans tezi hazırlamıştır (1997, MÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü). **5. Risâle fi'l-kazâ' ve'l-kader.** Muhammed Zâhid Cûl tarafından tek yazma nüshasına dayanılarak yayımlanmış (Köln 2008), Hilmi Kemal Altun, *Osmanlı Müelliflerince Yazılan Kaza ve Kader Risaleleri ve Taşköprizâde'nin Risâletü'l-Kaza ve'l-Kader Adlı Eseri* adlı yüksek lisans tezinde kitabı tahkik edip neşre hazırlamıştır (2010, MÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü). **6. Hâşiye 'alâ Hâşiyeti's-Seyyid eş-Şerîf 'alâ Şerhi't-Tecrid.** Nasirüddîn-i Tûsî'ye ait *Tecridü'l-kelâm* adlı kitaba Seyyid Şerîf el-Cürçânî'nin yazdığı hâşiye üzerine yapılmış bir çalışmadır (Süleymaniye Ktp., Damed İbrâhim Paşa, nr. 786). **7. Ecellü'l-mevâhib fi ma'rifeti vücûdî'l-vâcib** (Beyazıt Devlet Ktp., Veliyyüddin Efendi, nr. 3238/2). **8. Letâ'ifü'n-nebî.** Kırk hadis derlenip şerhedildiği bir eser olup Sadık Cihan tarafından yayımlanmıştır (bk. bibl.). **9. Risâle fi beyâni esrârî'l-hilâfeti'l-insâniyye ve's-salâtani'l-ma'neviyye** (Süleymaniye Ktp., Cârullah Efendi, nr. 2098, vr. 88-114; Nuruosmaniye Ktp., nr. 4902/5, vr. 28-45). **10. Hâşiye 'alâ Hâşiyeti'l-Keşşâf li's-Seyyid eş-Şerîf el-Cürçânî** (Süleymaniye Ktp., Şehid Ali Paşa, nr. 315; Beyazıt Devlet Ktp., Veliyyüddin Efendi, nr. 376). *el-Keşşâf*'ın baş tarafına (Fâtîha sûresiyle Bakara sûresinin ilk yirmi beş âyeti) yapılan hâşiyenin hâşiyesidir (*DİA*, VIII, 136). **11. Şerhu Mukaddimeti'l-Cezerî** (Mekke 1303; Dimaşk, ts. [*DİA*, XX, 555]). **12. Şerh 'alâ Risâle fi 'ilmi âdâbi'l-bahş ve'l-münâzara** (İstanbul 1299; nşr. Muhammed Hasan Âl-i Yâsîn, Bağdad 1375). Metni de müellife ait olan eserin İsmâil Hakkı Bursevî tarafından yapılan

şerhi de yayımlanmıştır (İstanbul 1273). **13. Şerhu Dibâceti'l-Hidâye** (Hacı Selim Ağa Ktp., nr. 377). **14. Şerhu'l-Ferâ'iz.** Muhammed b. Muhammed es-Secâvendî'ye ait *el-Ferâ'izü's-Sirâciyye*'nin şerhidir (Beyazıt Devlet Ktp., Veliyyüddin Efendi, nr. 1600). **15. Şerhu Mukaddimeti's-şalât.** Molla Fenârî'nin eserine yazılmış bir şerhtir (Süleymaniye Ktp., Esad Efendi, nr. 753). **16. Şerhu'l-Ahlâkı'l-'Adu-diyye** (Süleymaniye Ktp., Şehid Ali Paşa, nr. 1547/1; Beyazıt Devlet Ktp., Veliyyüddin Efendi, nr. 1940). **17. Münyetü's-şübân fi mu'âşeretü'n-nisvân** (Köprülü Ktp., nr. 1042). **18. Risâletü'l-istişkâ fi mebâhişi'l-istişkâ.** Arap gramerinde önemli yeri olan istisna bahsine dairdir (Süleymaniye Ktp., Esad Efendi, nr. 464/1). **19. Şerhu'l-'Avâmili'l-mi'e.** Birgivi'ye ait nahiv risâlesinin şerhidir (Süleymaniye Ktp., Fâtih, nr. 510). **20. Şerhu'l-Fevâ'idü'l-Gıyâsiyye fi 'ilmeyi'l-me'ânî ve'l-be-yân.** Adudüddin el-İcî'ye ait eserin şerhidir (Mekke 1303). **21. Risâletü's-şifâ' fi edvâ'il-vebâ'** (Kahire 1292). Taşköprizâde'ye nisbet edilerek Ahmed Neyle tarafından yayımlanan *Tabakâtü'l-fukahâ'* adlı eser (Musul 1954, 1961) Kınalızâde Ali Efendi'ye aittir (Muhyî Hilâl es-Serhân, X/3-4 [1402/1981], s. 483-497; ayrıca bk. *DİA*, XXV, 417).

Taşköprizâde Ahmed Efendi üzerine bazı akademik çalışmalar yapılmıştır: Ali Uğur, *Taşköprizâde Ahmed İsmâmeddin Ebu'l-Hayr Efendi Hayatı, Şahsiyeti ve İlmi Görüşleri* (doçentlik tezi, Erzurum 1980); Ahmet Sururi, *Taşköprizade Ahmed Efendi'nin Tefsir Risâleleri* (yüksek lisans tezi, 2002, MÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü); Ahmet Sururi, *Taşköprizade'nin el-Meâlim'i ve Kelâmî Görüşleri* (dok-

tora tezi, 2010, MÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü). Müellifle ilgili olarak Erciyes Üniversitesi Gevher Nesibe Tıp Tarihi Enstitüsü'nce 14 Mart 1989'da düzenlenen sempozyum bildirileri *Taşköprülü Zâde Ahmet Efendi: 1495-1561* adıyla yayımlanmıştır (Kayseri 1992).

BİBLİYOGRAFYA :

Taşköprizâde, *Miftâhu's-sa'ade*, II, 150-182; a.m.f., eş-Şekâ'ik, s. 552-560; Hısım Ali Çelebi, *el-İkdu'l-manzûm fi zikri efâdili'r-Rûm* (İbn Halikân, *Vefeyât* içinde), Kahire 1310, II, 101; Atâî, *Zeyli Şekâik*, s. 1-2; *Keşfü'z-zunûn*, I, 11, 37, 41, 56, 80; II, 1084; *Sicill-i Osmânî*, III, 471; *Osmanlı Müellifleri*, I, 346; Brockelmann, *GAL*, II, 559-562; *Suppl.*, II, 633; *Hediyetü'l-'ârifin*, I, 144; Nüveyhiz, *Mu'cemü'l-müfessirin*, I, 79; Ömer Feruh, *Me'âlimü'l-edebi'l-'Arabî fi'l-'aşri'l-hadis*, Beyrut 1985, I, 347-348; Cihat Tunç, "Taşköprülü Zâde Ahmet Efendi'ye Göre Kelâm İlminin Yeri ve Önemi", *Taşköprülü Zâde Ahmet Efendi: 1495-1561* (ed. Ahmet Hulusi Köker), Kayseri 1992, s. 59-64; Şâkir Mustafa, *et-Târîhu'l-'Arabî ve'l-mü'errihün*, Beyrut 1993, IV, 423-424; *Mu'cemü'l-mahfûzâtü'l-mevcûde fi mektebâti İstânbûl ve Ânâtüli* (haz. Ali Rıza Karabulut), [baskı yeri ve tarihi yok], I, 244-247; M. Tayyib Gökbilgin, "Taşköprü-zâde ve İlmî Görüşleri", *İTED*, VI/1-4 (1975-76), s. 127-138, 169-182; Muhyî Hilâl es-Serhân, "Taşhîhu hata'in kebir: Kitâbü Tabakâti'l-fukahâ' el-mensûb ilâ Taşköprizâde hüve li'bni'l-Hannâ'î", *el-Mevrid*, X/3-4, Bağdad 1402/1981, s. 483-497; Sadık Cihan, "Taşköprü-zâde Ahmed Efendi'nin 'Letâifü'n-Nebî' İsimli Kırk Hadisi", *İFD*, sy. 4 (1980), s. 41-48; Murtaza Korlaeçi, "Taşköprülüzâde ve Kâtip Çelebi'ye Göre Türk Kültüründe Felsefe'nin Yeri", *Felsefe Dünyası*, sy. 7, Ankara 1993, s. 26-31; *Kâmûsü'l-'alâm*, IV, 2985; "Taşköprülüzâde", *TA*, XXX, 484-485; M. Münir Aktepe, "Taşköprü-zâde", *İA*, XII/1, s. 42-44; Tayyar Altıkulaç, "İbnü'l-Cezerî", *DİA*, XX, 555; Hasan Aksoy, "Kınalızâde Ali Efendi", a.e., XXV, 417.

YUSUF ŞEVKİ YAVUZ

TAŞKÖPRİZÂDE KEMÂLEDDİN EFENDİ

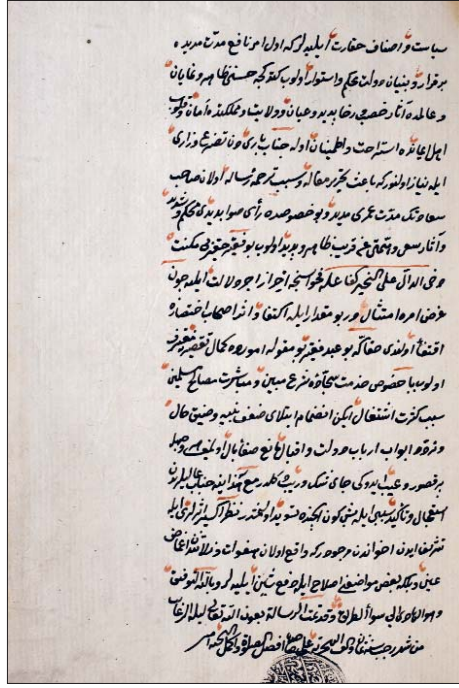
(ö. 1030/1621)

Osmanlı âlimi.

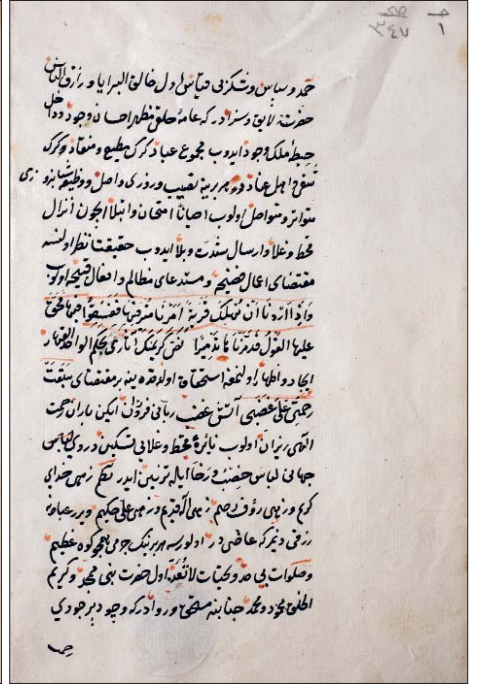
960'ta (1553) İstanbul'da doğdu. İsmi bazı çağdaş kaynaklarda Kemal olarak geçer. Babası Taşköprizâde Ahmed Efendi'den sonra ailenin en tanınmış üyesidir. Önce babasından ve onun arkadaşlarından ders gördü. Bilhassa Şeyhülislâm Ebûsuûd Efendi'den uzun süre tefsir okuyup onun müdi olarak mülâzemet aldı. Ayrıca Şeyh Hâfız Ahmed Buhârî ve Aziz Mahmud Hüdâyî Efendi'den ders görüp tahsilini ilerletti. Mülâzemet döneminden sonra çeşitli medreselerde müderrislikte bulundu. Muharrem 984'te (Nisan 1576) 30 akçe ile Unkapanı, Şâban 990'da (Ağus-

tos-Eylül 1582) Yeni Ali Paşa medresele-
rine müderris oldu. Şevval 993'te (Ekim
1585) Haseki Medresesi pâyesine ulaştı.
Receb 996'da (Haziran 1588) Sahn-ı Se-
mân medreselerinden birine, Zilkade 998'-
de (Eylül 1590) Şehzade Mehmed Medre-
sesi'ne tayin edildi. Ardından kadılık mes-
leğine geçti. İlk görev yeri Selânik kadılığı
idi (Receb 999 / Mayıs 1591). Cemâziyelev-
vel 1001'de (Şubat 1593) Üsküdar kadılı-
ğına getirildiyse de bundan memnun kal-
mayınca Halep kadılığına nakledildi ve Ce-
mâziyelâhir 1003'te (Şubat-Mart 1595) bu
görevden ayrıldı. Şevval 1004'te (Haziran
1596) Şam kadılığına tayin edildi ve görev
süresi tamamlanınca mâzul oldu. Fakat
hemen ardından Şevval 1005'te (Mayıs-
Haziran 1597) ikinci defa Halep kadılığına
getirildi. Safer 1007'de (Eylül 1598) Bur-
sa kadısı, üç ay sonra Kahire kadısı oldu,
ancak oraya gitmeden bir ay içinde görev
yeri tekrar Bursa'ya çevrildi. Şâban 1007'-
de (Mart 1599) Galata Kadısı Hasan Ket-
hüdâzâde ile becayış yaparak Galata kadı-
lığına geldi. Şâban 1008'de (Şubat-Mart
1600) mâzul olup bir gün sonra ikinci de-
fa Selânik kadılığına gönderildi. Safer 1009'-
da (Ağustos 1600) Selânik kadılığı Serdar
İbrâhim Paşa tarafından Ordu-yı Hümâ-
yun Kadısı Niksârîzâde'ye verilerek isten-
di, fakat uygun görülmeince Kemâleddin
Efendi görevinde kaldı. Zilkade 1009'da
(Mayıs 1601) tekrar mâzul oldu. Zilhicce
1011'de (Mayıs 1603) İstanbul kadılığına
getirildi.

Kemâleddin Efendi, Cemâziyelevvel
1012'de (Ekim 1603) Anadolu kazaskerli-
ğine tayin edildi ve ordu ile Macaristan se-
ferine gitti (BA, MAD, nr. 3665, s. 6). Ce-
mâziyelevvel 1013'te (Ekim 1604) mâzul
olduysa da aynı yılın Zilhiccesinde (Nisan-
Mayıs 1605) eski görevine dönüp Safer
1015'te (Haziran 1606) ayrıldı. Şevval 1018'-
de (Ocak 1610) üçüncü defa Anadolu ka-
zaskeri oldu ve görevi Zilkade 1019'a (Ocak-
Şubat 1611) kadar sürdü. Safer 1021'de
(Nisan 1612) Rumeli kazaskerliğine tayin
edilen Kemâleddin Efendi, 29 Şâban 1021'-
de (25 Ekim 1612) bu görevden alındık-
tan sonra kendisine Gelibolu kazası arpa-
lık olarak verildi. Ramazan 1024'te (Ekim
1615) ikinci defa Rumeli kazaskerliğine
getirildi. Bu defaki vazifesi Rebûlâhir 1026'-
ya (Nisan 1617) kadar sürdü ve Kirmasti
ilâvesiyle Mihaliç kazası arpalığıyla yetin-
di. Safer 1030'da (Ocak 1621) üçüncü de-
fa Rumeli kazaskerliğine tayin edildi. Bu
sonuncu görevi sırasında tarihî ve hukukî
açıdan eleştirilen bir fetva verdi. III. Meh-
med'in 1595'te tahta çıkışında on dokuz

Taşköprizâde Kemâleddin Efendi'nin Makrîzî'nin eseri *Târîh-i Kaht-ı Mısır*'a yaptığı tercümenin ilk ve son sayfaları (Beyazıt Devlet Ktp., Veliyyüddin Efendi, nr. 2407)

şehzadesini boğdurmasının yol açtığı bü-
yük infialden sonra I. Ahmed'in saltanatı
başlarında kardeş katline son verilerek hâ-
nedanın en büyük üyesine saltanatın intika-
li ilkesi benimsenmişti. II. Osman, kar-
deşi Şehzade Mehmed'i bertaraf etmeye
karar verip Şeyhülislâm Hocazâde Esad
Efendi'den katil fetvası talep etmiş, an-
cak Esad Efendi bunu şer'-i şerife ve tea-
müle aykırı bularak fetva vermemiş, bu-
nun üzerine padişah muhtemelen şeyhü-
lislâmlık vaaidiyle Rumeli Kazaskeri Kemâ-
leddin Efendi'den fetva almıştı. Bu durum
devlet ricâli ve ulemâ çevrelerinde tepki-
yle karşılanmış ve kazaskerin makam hır-
sıyla hareket ettiği söylenmişti. Kemâled-
din Efendi, 21 Mayıs 1621'de II. Osman'ın
Leh seferinde ordu ile birlikte mülâzım ka-
dılarla beraber İstanbul'dan hareket etti.
Karinâbâd sahrasına varılınca hastalandı
ve İstanbul'a dönmesine izin verildi. 4 Şev-
val 1030'da (22 Ağustos 1621) Tuna nehri
kenarında İsakçı'da vefat etti. Naaşı ge-
miyle İstanbul'a nakledilip Âşık Paşa Ca-
mii hazînesine defnedildi.

Eserleri. Kemâleddin Efendi telif ve özel-
likle tercüme birçok eser yazmıştır. Eser-
lerinden bazıları Arapça'dır. 1. *Mevzû-
tü'l-ulûm*. Babası Ahmed Efendi'nin ün-
lü eseri *Miftâhu's-sa'âde* ve *mişbâhu's-
siyâde*'yi bazı ilâve ve yorumlarla birlikte

iki cilt halinde Türkçe'ye çevirmiş ve eser
İstanbul'da basılmıştır (1313). Ancak ese-
rin Arapça aslı ile karşılaştırılıp Kemâled-
din Efendi'nin tercüme tekniği ve ilâvele-
rinin değerlendirilmesi henüz yapılmamış-
tır. Bu tercüme Mümin Çevik tarafından
sadeleştirilerek yayımlanmıştır (*Mevzû-
tü'l-Ulûm: İlimler Ansiklopedisi*, I-II, İs-
tanbul 1975). 2. *Kitâbü'l-İstiâb fî ma'ri-
feti'l-ashâb*. Ashâbın biyografisiyle ilgili ha-
cimli bir kitap olan İbn Abdülberr'in ese-
rinin çevirisidir. Kemâleddin Efendi, II. Os-
man'ın isteği üzerine eseri I. Ahmed'in ho-
cası Sâfi Mustafa Efendi'nin bıraktığı yer-
den başlayarak tercüme devam etmiş-
se de ölümü sebebiyle bu tercüme yarım
kalmıştır (İÜ Ktp., nr. 1549, 3217; Nuruos-
maniye Ktp., nr. 723). 3. *Târîh-i Kaht-ı
Mısır* (Beyazıt Devlet Ktp., Veliyyüddin
Efendi, nr. 2407). 4. *'Uddetü aşhâbi'l-
bidâye ve'n-nihâye fi tecrîdi mesâ'ili'l-
Hidâye*. Merginânî'nin eseri üzerine ya-
zılmış Arapça bir fıkıh kitabı olup İstan-
bul kütüphanelerinde birçok nüshası bu-
lunmaktadır (meselâ bk. Süleymaniye Ktp.,
Beşir Ağa, nr. 281). Kemâleddin Efendi'nin
diğer eserleri arasında *Risâle-i Hüseyin
Vâiz Tercümesi*, I. Ahmed'in emri üzeri-
ne manzum ve mensur olarak münşiyâne
bir üslûpla, şerhleri dörder misra, bazan
da ikişer misra ile yazılmış *Hadîs-i Er-*

TAŞKÖPRİZÂDE KEMÂLEDDİN EFENDİ

baîn Tercümesi, Kasîde-i Bür'e Tahmîsi ve Süre-i Kehf Tefsirine Hâşiye (Beyazıt Devlet Ktp., Veliyyüddin Efendi, nr. 377) sayılabilir. Ayrıca II. Osman'ın emriyle kaleme aldığı bir *Şehnâme*'si olduğu belirtilir (Atâî, s. 642). *Târîh-i Sâf*, başta *Osmanlı Müellifleri* olmak üzere birçok kaynakta Kemâleddin Efendi'ye nisbet edilmişse de Hüseyin Gazi Yurdaydın ve Necdet Sakaoğlu neşrinde bu eserin Bostanzâde Yahyâ Efendi'ye ait olduğu ortaya konulmuştur.

BİBLİYOGRAFYA :

BA, A.RSK, nr. 1481, s. 73; Selânikî, *Târîh* (İpşirli), I, 241, 312, 447, 605-606, 638, 720, 741, 764, 769, 787; Atâî, *Zeyl-i Şekâik*, s. 641-642; Hasanbeyzâde Ahmed, *Târîh* (haz. Nezihi Aykut), Ankara 2004, II, 927; *Topçular Kâtibi Abdülkadir (Kadrî) Efendi Târîhi* (haz. Ziya Yılmaz), Ankara 2003, s. 405, 564, 710, 740, 755; Peçuyulu İbrâhim, *Târîh*, II, 348; Solakzâde, *Târîh*, s. 700; Muhibbî, *Hulâsatü'l-eşer*, III, 356-357; Nâimâ, *Târîh* (haz. Mehmet İpşirli), Ankara 2007, II, 460; Hammer (Atâ Bey), VIII, 198-199; *Sicill-i Osmânî*, IV, 80; *Osmanlı Müellifleri*, I, 347-348; TCYK, I, 710; Danişmend, *Kronoloji*, III, 278-279; Abdülkadir Karahan, *İslâm-Türk Edebiyatında Kurk Hadis*, İstanbul 1954, s. 214-215; Cahid Baltacı, *XV-XVI. Asırlarda Osmanlı Medreseleri*, İstanbul 2005, II, 476, 661, 738, 779; Mehmet Akman, *Osmanlı Devleti'nde Kardeş Katli*, İstanbul 1997, s. 105-106.

MEHMET İPŞİRLİ

TAŞKÖPRİZÂDELER

Bir Osmanlı ulemâ ailesi.

Ailenin menşei Taşköprizâde Ahmed Efendi'ye göre Orta Asya'ya dayanmakta olup ilk mensupları Cengiz Han'ın batıya akınları sırasında Afganistan ve İran üzerinden Anadolu'ya gelerek Taşköprü'ye yerleşmiştir. Ailenin ilk meşhur siması Hayreddin Halil Efendi b. Kâsım b. Hacı Safâ'dır (ö. 879/1474-75). İlk tahsilini Kastamonu'da yaptı, daha sonra Bursa ve Edirne'de öğrenim gördü. Ardından Taşköprü'ye dönüp Muzafferîye Medresesi'ne müderris oldu. Fâtih Sultan Mehmed kendisini yeni kurduğu Sahn Medresesi'ne müderrislikle davet ettiği halde Taşköprü'den ayrılmadı. Ulemâdan Niksarlı Muhyiddin Mehmed Efendi'nin kız kardeşiyle evlendi. Muslihuddin Mustafa ve Kivâmüddin Kasım adlı iki oğlu da ilmiyeye intisap etti.

Taşköprizâde Ahmed Efendi'nin babası olan ve 857'de (1453) doğan Muslihuddin Efendi, II. Bayezid tarafından Şehzâde Selim'e hoca olarak tayin edildi. Kısa süren Halep kadılığı dışında babasının tavsiyesine uyup ömrünün müderrislikle ge-

çirdi ve İstanbul'da vefat etti (935/1529). İsmâüddin Ahmed (meşhur Taşköprizâde) ve genç yaşta vefat eden Nizâmeddin Mehmed adında her ikisi de ilmiyeye mensup iki oğlu oldu. Aynı zamanda "Hilmî" mahlasıyla şiirler yazan Muslihuddin Efendi'nin *Vikâye* ve *Miftâh* üzerine hâşiyeleri, ferâiz ilmîne dair bir risâlesi bulunmaktadır.

Hayreddin Halil Efendi'nin küçük oğlu olup 867'de (1462-63) doğan Kivâmüddin Efendi iyi bir tahsil gördü ve Müeyyedzâde Abdurrahman Efendi, Molla Lutfi, Hatibzâde Muhyiddin Mehmed gibi tanınmış âlimlerle beraber oldu. Çeşitli medreselerde müderrisliklerde bulunup İnegöl İshak Paşa Medresesi müderrisi iken orada vefat etti (919/1513). Aynı zamanda Şeyh Hamdullah'tan ders almış bir hattat olan ve II. Bayezid için çeşitli eserler istinsah eden Kivâmüddin Efendi, bazı meşhur eserlere ta'lîkâtlar ve Teftâzânî'nin *el-Mu'tavve'lî* üzerine bir risâle yazdı. Taşköprizâde Ahmed Efendi'nin oğlu olan Ebû Hâmid Mehmed Efendi, Ebüssuûd Efendi'den mülâzım oldu. Rusçuk, Tırhala, Safed kadılıklarından sonra Haremeyn kadılığı görevine giderken Hama'da Cemâziyelâhir 1005'te (Ocak 1597) vebadan öldü ve burada Âzerî Çelebi kabrine gömüldü.

Ailenin en meşhur ikinci ferdi olan Taşköprizâde Kemâleddin Efendi'nin oğlu Şeyh Mehmed Efendi, Sun'ullah Efendi'den mülâzım olup Sahn müderrisliğine kadar yükseldi. Ancak Rebûlâhir 1010'da (Ekim 1601) vebadan öldü, Âşık Paşa Camii haziresinde babasının ve dedesinin yanına gömüldü. Kemâleddin Efendi'nin diğer oğlu İbrâhim Efendi müderrislik ve kadılıklarda bulunduktan sonra Anadolu ve Rumeli kazaskerliği yaptı. Mekke'de 1657'de vefat ederek Cennetü'l-muallâ'ya defnedildi. Onun oğullarından Ahmed Efendi, ilmiye mesleğinde Süleymaniye Dârülhadisi müderrisliğine kadar yükseldi ve Halep kadılığı görevine başladığı sırada vefat etti (1076/1665). Diğer oğlu Yahyâ Çelebi ise çeşitli medreselerde müderrislik yaptı (ö. 1080/1669). *eş-Şekâ'îku'n-nu'mâniyye* müellifi Taşköprizâde Ahmed Efendi'nin Kemâleddin, Muhyiddin, Ebû Hâmid Mehmed, Şemseddin, Zeynüddin adlarındaki beş oğlundan başka Bahâeddinzâde Abdullâh Efendi isminde bir damadı bulunmaktadır. Aynı zamanda talebesi olan Abdullâh Efendi, Ebüssuûd Efendi'den mülâzemet aldı. 992'de (1584) Rumeli kazaskeri, 995'te (1587) Mısır, 996'da (1588) Mekke kadısı olup aynı yıl vefat etti (Atâî, s. 305).

İlmiye aileleri arasında önemli bir yere sahip olan Taşköprizâdeler'de aile fertlerinin kadılıktan ziyade müderrislik görevini tercih ettikleri, eser telifiyle uğraştıkları, ayrıca şiir, edebiyat, hat gibi sanat dallarında önemli çalışmalar yaptıkları bilinmektedir. Belirli bir aile mezarlıkları olmamakla birlikte ailenin bazı fertleri Âşık Paşa Camii haziresine defnedilmiştir. Aile fertleri Osmanlılar'da ulemânın ismi başına getirilen Hayreddin, Muslihuddin, Kivâmüddin, İsmâüddin, Kemâleddin, Nizâmeddin gibi sıfatları almayı bir gelenek halinde sürdürmüştür.

BİBLİYOGRAFYA :

Taşköprizâde, *eş-Şekâ'îk*, s. 120-122, 390-392, 552-555; Mecdî, *Şekâik Tercümesi*, s. 139, 141, 291, 391, 524-527; Atâî, *Zeyl-i Şekâik*, s. 8-11, 305; *Sicill-i Osmânî*, II, 426; III, 121; IV, 80; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, II, 29, 669-670; Yılmaz Öztuna, *Devletler ve Hanedanlar*, Ankara 1990, II, 851-852; M. Münir Aktepe, "Taşköprizâde", *İA*, XII/1, s. 41-46; F. Babinger - [Christine Woodhead], "Taşköprizâde", *EI²* (İng.), X, 351-352.

MEHMET İPŞİRLİ

TAŞKÖPRÜ

Üsküp'te
XIV. yüzyıla ait köprü.

Makedonya'nın Üsküp şehrini ikiye ayıran Vardar nehri üzerinde inşa edilen köprü (Kamenî Most) Makedonya Meydanı ile Eskiçarşı arasında bulunmaktadır. Kaynaklarda Fâtih Sultan Mehmed Köprüsü yahut Vardar Köprüsü adıyla da zikredilen ve uzun yıllar Üsküp'ün iki yakası arasında ulaşım görevini üstlenen köprü, 1971'de yeni Goce Delçev Köprüsü'nün inşasından sonra sadece yayaların geçişine tahsis edilmiştir. Muntazam kesme taştan yapılan bu eserin inşa tarihi tam olarak bilinmemektedir. Köprünün mimari özellikleri bir Osmanlı dönemi eseri olduğunu göstermesine rağmen bazı yerli araştırmacılar onun Bizans devrine (I. Justinianos'a [527-565]) ait olduğunu iddia etmektedir (Iljov, X-XI [1983], s. 155-163). Bazı Sırp araştırmacıları da köprünün Osmanlı öncesi Sırp döneminde inşa edildiğini ve Üsküp'ü başşehir yapan Sırp Kralı Duşan tarafından onarıldığını, dolayısıyla Duşan Köprüsü diye anıldığını ileri sürmektedir (Katanić - Gojković, s. 117). Üsküp halkı arasındaki bir söylentiye göre ise köprü Krallık Marko devrinde yaptırılmıştır (Vasiljević, s. 125). Ancak bu iddialar hiçbir delille desteklenmemektedir. 23 Kasım 1972 - 12 Mart